

TALOUSARVIOALOITE 910/2010 vp**Määrärahan osoittaminen selvitystyöhön työeläkeindeksin muuttamiseksi oikeudenmukaisemmaksi*****Eduskunnalle***

Eläkkeiden indeksitarkistuksilla on eläkkeensaajien toimeentulon kannalta ratkaiseva merkitys. Työeläkeindeksin muutos oli 1.1.2010 edellisvuoteen verrattuna 0,26 prosenttia. On muistettava, että kun työeläkejärjestelmä otettiin käyttöön, korostettiin, että työeläke on palkan jatke. Tämän tulisi vaikuttaa edes pääpiirteittäin indeksin määräytymiseen.

Eläkkeiden määrien lisäksi indeksien muutokset vaikuttavat erinäisten eläkkeensaajille tärkeiden maksujen määriin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja tarkistetaan joka toinen vuosi kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti. Vuosien 2007 ja 2009 välillä kansaneläkeindeksin muutos oli 7,21 prosenttia. Tämän perusteella asiakasmaksuihin tehtiin äskettäin tarkistukset, jotka tulivat voimaan 1.1.2010. Niiden seurauksena esimerkiksi sairaalan poliklinikkamaksun enimmäismäärä nousi 25,60 eurosta 27,40 euroon käynniltä eli noin 7 prosenttia. Monessa kunnassa nostettiin myös muita maksuja sekä monesti myös tuloveroprosenttia. Tämä on hankaloittanut pienituloisten eläkeläisten asemaa.

Eläkkeiden ostovoima on jäänyt jälkeen palkka- ja pääomatuloista. Esimerkiksi vuosina 1995–2009 palkansaajien indeksi nousi 67,4 prosentti ja ns. taitettu työeläkeindeksi 33,9 prosenttia. Eläkeindeksien pisteluvun laskeminen vain kerran vuodessa vaikeuttaa pienituloisten eläkkeensaajien asemaa, koska vuoden alussa maksetun indeksikorotuksen tuoma eläkkeen os-

tovoiman lisäys ei välttämättä edes riitä peittämään vuoden aikana tapahtuvaa inflaatiota. Indeksiluvun laskeminen kaksi kertaa vuodessa olisi oikeudenmukaisempi vaihtoehto.

Taitettu indeksi, jossa hintatason muutoksen osuus on 80 prosenttia ja ansiotason muutoksen osuus 20 prosenttia, otettiin käyttöön työeläkejärjestelmässä vuonna 1996. Taitettua indeksia on arvosteltu etenkin pienimpiä eläkkeitä saavien kannalta. Käytännössä taitetun indeksin käyttäminen tarkoittaa sitä, että pientä työeläkettä saavat liukuvat enenevästi köyhyysrajan alapuolelle. Suomessa eläkkeensaajien osuus köyhien keskuudessa on kasvussa, mikä on epätavallista Euroopassa. Pienituloisia eläkkeensaajia on Suomessa noin 190 000. Eläkkeensaajat ovat maamme suurin pienituloisten ryhmä.

Sosiaali- ja terveysministeriön olisi syytä riippumattomin asiantuntijavoimin selvittää mahdollisuudet korvata taitettu indeksi paremmalla indeksillä, esimerkiksi palaamalla ns. puoliväli-(50/50)-indeksiin.

Eläketurvakeskuksen vuonna 2006 toimittaman laskelman mukaan puoliväli-indeksin käyttöönoton kustannukset olisivat kyseisen vuoden hinnoilla noin 65 miljoonaa euroa vuodessa. Luku lienee edelleen samaa suuruusluokkaa.

Helsingin Sanomissa 2.3.2010 olleen artikkelin mukaan työeläkeyhtiöt jakoivat vuonna 2009 yhteensä 95 miljoonaa euroa työnantajayrityksille ns. asiakashyvityksinä, vaikka eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta vastusti tätä. Summa

saattaa nousta tänä vuonna noin 150—170 miljoonaan euroon. Ei siis voi viitata siihen, että sosiaalisesti oikeudenmukaisen uudistuksen toteuttamiseen vaadittavat rahat puuttuisivat yhtiöiltä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2011 talousarvioon momentille 33.01.01 lisäyksenä 150 000 euroa sen selvittämiseksi, mitä vaikutuksia on työeläkeindeksin palauttamisesta ns. puoliväli-indeksiksi ja miten muutos tulisi toteuttaa.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2010

Jacob Söderman /sd